Ч. 4 (14.252). Львів, субота 4. січня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Р. LVII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакция і Адміністрация: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504-060. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

## Зл. Держави поширюють закон про невтральність.

ВАШИНГТОН, 3. 1. ПАТ. Сенатори Ная Клярк і Ноно, члени комісії для справ торговлі зброєю й муніцією предложать сенатові в понеділок новий законопроект про невтральність.

Закон передбачує поширення ембарґо на ввесь воєнний матеріял щодо всіх народів, які беруть участь у війні, навіть коли вони ділають на основі мандату Ліги Націй або коли їх втягнули до війни через збройний опір одного з нападників проти санкцій. Президент матиме право поширити заборону експорту на всі продукти, що їх уживають у воєнному промислі, отже між ін. на нафту, бавовну та мідь. Американським громадянам не буде можна подорожувати на кораблях, що належать до держав, які ведуть війну. Американські кораблі не могтимуть плисти у смузі, в якій ведуть війну.

Новий закон лишає мабуть президентові право вирішити, на які народи можна наложити ембарґо. Він матиме також право розріжнити нападника і нападеного та великодержави, які ділають згідно з міжнародним мандатом.

## Промова Рузвельта на інавґураційнім засіданні конґресу.

ВАШИНГТОН, 3. 1. ПАТ. Інавґураційне засідання конґресу відбудеться у незвичайних обставинах. Вперше в історії парляменту Зл. Держав президент виголосить свою промову на тайному засіданні у присутности двох сполучених палат. Мову Рузвельта трансмітуватимуть до радіо.

## Політичні наради між Зл. Державами та Францією.

ПАРИЖ, 3. 1. ПАТ. В політичних колах привязують велику вагу до візити Фінса у Лаваля, бо вона відбулась напередодні важливих нарад американського конґресу. Крім цього, як підкреслює „Еко де Парі", Віліям Фінс у справах закордонної політики є дуже близьким співробітником міністра Гула.

## Дальші студентські заворушення в Єгипті.

КАІРО, 3. 1. ПАТ. Студенти знищили зовсім внутрішні уладжування одної з державних шкіл у дільниці Аббасіет. Поліція мусіла вжити пальної зброї. Щоб не було повважніше ранених, стріляли шротом. 15 студентів і багато поліцаїв ранених.

КАІРО, 3. 1. ПАТ. Студенти видну Азгар зорганізували демонстрацію, підчас якої напали на поліцію та обкинули поліцаїв камінням. По обох боках багато ранених. Поліція розпорошила маніфестантів палками.

## Німеччина висилає зброю до Совітів.

ПАРИЖ, 3. 1. ПАТ. Берлінський кореспондент „Енформасіон" повідомляє, що німецький уряд скасував заборону вивозити воєнний матеріял до Совітів. Цей розпорядок стоїть у звязку з великою кампанією, що її підготовляє німецький збросний промисл, щоб з весною збільшити свій експорт. Ті намагання німецького воєнного промислу спричинені головно фінансовою ситуацією Німеччини, що не дозволяє вести в 1936 р. зброєння у дотеперішньому темпі.

## Хочуть поставити президента й уряд Еспанії перед конституційним трибуналом.

МАДРИД, 3. 1. ПАТ. Група послів монархістів зголосила внесок, щоб відкрити дискусію у справі обвинувачення перед трибуналом конституційних гарантій президента республики, премієра й інших членів кабінету. Провідник народної акції Хіль Роблес підписав внесок монархістів щодо премієра й міністрів, але відмовився підписати внесок щодо президента Еспанії. Обвинувачення президента еспанської республики можна тільки на основі ухвали кортезів, що її вирішать більшістю трьох пятих усього числа послів.

## Стан французького летунства.

ПАРИЖ, 3. 1. ПАТ. Публична опінія пильно слідкує за зусиллями запевнити французькому летунству передове становище в Европі. Спеціяльну вагу привязують у цій справі до устійнення дійсної вартости французького військового летунства. Цікаві завваги подає „Ле Жур", який твердить, що теоретично французьке летунство є найсильніше у світі, але ця здогадна перевага криє в собі грізну небезпеку. Бо в летунстві треба брати на увагу не тільки теперішній стан, але технічні можливости в майбутньому. Франція має майже 1/3 перестарілих моторів.

## Острів Гельґолянд знову уфортифікований.

ПАРИЖ, 3. 1. ПАТ. Берлінський кореспондент „Ля Ліберте" повідомляє, що острів Гельголянд, що грав важну ролю перед великою війною, тепер укріпили знову так, щоб він міг бути не тільки морською базою для воєнних кораблів, але також для гидропулянів. Гельґолянд вмінівули у прибережну артилерію, що має далеконосні та протилетунські гармати.

## Італійський буджет на 1936-7 р.

РИМ, 3. 1. ПАТ. Рада міністрів затвердила в понеділок буджетовий прелімінар на 1936-37. р. Буджет передбачує 20.312 міліонів звичайних доходів і 20.292 міліонів звичайних видатків. Цей буджет більший від торічного. Побільшили буджет маринарки 1.544 міліони (давніше 1.266), міністерства летунства 970 міл. (840), міністерства корпорацій 102 (74). Крім цього треба завважити, що міністерство преси і пропаґанди дістало вперше окремий буджет на 55 міліонів.



## Форма без змісту.

**До епархіяльних зборів Православної Церкви.**

Львів, 3. січня 1936.

Ніколи ще християнським церквам не приходилось так боротись за свободу своєї діяльности, як саме тепер. У Совітах релігію переслідують, бо комунізм сам хоче стати новою вірою. У Мексику, а до недавна в Еспанії, відділення церкви від держави згідно зі соціялістичною доктриною перетворилось — бо інакше бути не може — в позбавлення Церкви всяких прав. Новітні масові рухи — фашизм і гітлеризм — бачать суперника для своїх впливів на маси в церковних організаціях. Там, в Італії та Німеччині, як не вибухають час до часу конфлікти з державою, то завсіди істнує можливість такого конфлікту.

Це — те історичне тло, на якому слід розглядати політику польських чинників супроти Православної Церкви в Польщі. Безсумнівно рішальний вплив на політику уряду в цій справі мають польсько-католицькі круги і безпосередньо і через польську публичну опінію. І тому особливо незрозумілі напрямні дотеперішньої політики супроти Православної Церкви.

Найбільше характеристична риса цієї політики це — прямування до підпорядкування Православної Церкви урядовим чинникам. Це узалежнювання Церкви від держави й уряду проводиться в цілях польонізації та асиміляції самих мас віруючих. Очевидно, що правдивий соборний устрій був би перешкодою на цьому шляху до узалежнення Церкви. Адже соборний устрій створював би для Церкви точку опертя в боротьбі проти тих розпорядків влади, на які не моглаб погодитись Церква. І тому засаді соборноправности в Церкві виповіджено війну. Це було тим легше зробити, що церковна влада сама пішла назустріч урядовим чинникам. З ріжних причин, серед яких найважнішу ролю грав факт, що вища церковна ерархія — чужа національно своїй пастві. Можна зарізикувати парадоксальне твердження, що ідею соборного устрою погребано саме в цьому моменті, коли зявився відомий декрет Президента держави з 31. травня 1930 р. про скликання Собору. Чейже відтоді справа Собору перестала бути чисто внутрішньою справою самої церкви, її постійно і свобідно функціонуючим найвищим органом. Вбито істоту соборноправности — лишились тільки деякі форми соборного устрою без всякого змісту, без душі.

Такою найбільшою, але бездушною формою соборности є епархіяльні збори. Саме в кінці грудня вони відбувались. У Поліській Єпархії збори відбувались два дні: 26. і 27. грудня. У Гродненській Єпархії один день: 31. грудня. У Вильні збори відбуваються саме тепер: вчора почались і можливо, що і скінчились. На Волинні Єпархіяльні Збори через хоробу архиєпископа Олексія перенесено на першу половину січня та передбачено їх працю теж лише на два дні. Це тому, що одиноким предметом нарад на всіх цих епархіяльних зборах є затвердження бюджету Єпархії на майбутній рік. Характеристичне це обмеження нарад виключно до бюджету. Але чи можна справді розглянути хочби і бюджет та дійсно вплинути на його уклад за один чи два дні? У таких умовинах бю-

сжетова розправа на епархіяльних зборах стає пустою формальністю.

Друга не менш характеристична риса теперішніх епархіяльних зборів, що виявляє незрозуміння характеру їх ідеольогічної підстави — це ось які дрібнички: У Гродні правлячий епископ Антоній, а у Вильні Теодозій промовляли до духовенства і світських учасників зборів по польськи. Цеж просто наруга над ідеєю соборноправности, бо соборноправність — це найтісніший звязок із самими віруючими, це — найбільша пошана для „святая святих" цих віруючих. І — нагло... польська мова. Дивним дивом епископ Антоній колись уважав себе, а може ще й нині вважає, гарячим сторонником соборного устрою в Церкві. Друга пікантна річ: Саме на Волині, де стільки літ працює Т-во ім. Петра Могили, де „Українська Нива" без перестанку горлає про українізацію і соборноправність Церкви, де секретарем консисторії є редактор журналу „За соборність", органу Т-ва ім. Петра Могили, — там на епархіяльних зборах цього року не буде представників світських, а одинокою точкою нарад буде формальне затвердження бюджету епархії.... Може найчесніше поступив митрополит Денис, що в своїй Єпархії — Варшавсько-Холмській — і в нинішньому році, як зрештою й у всіх попередніх роках (за винятком лише одного) просто не скликав епархіяльних зборів. Пощо? Принаймні — ясно. Бож смішно говорити про реалізацію соборного устрою у Православній Церкві в умовинах нинішньої дійсности.

Але чи ті чинники, що витворили нинішню дійсність у сфері політики супроти Прав. Церкви, не ділають занадто короткозоро, прямуючи до цілковитого узалежнення Православної Церкви від держави й уряду?! Особливо з огляду на те історично-дієве тло, на якому ведуть вони свою політику — якби поза часом і простором...

---

## З української преси.

# Голова У. П. Р. про актуальні політичні проблєми.

На сторінках 1. ч. „Неділі" з 1936 р. поміщено інтервю редактора того тижневика, Романа Голіяна, з головою УНДО й УПР, пос. Василем Мудрим. Своє інтервю починає ред. Р. Голіян таким вступом:

— Що нині уявляє собою українська проблєма в Польщі?

— Недугу польського державного організму.

Це не моя відповідь. Дав мені її перед виборами один чужинець, що слідкує і добре знає польські та українські справи.

— І думаєте, що з цієї недуги той організм вийде? — запитав я зацікавлений. Відповів мені так само ядерно:

— Ні. В умовинах теперішньої польської політики — ні. Вас українців, трактують чейже в Польщі ввесь час як предмет, навіть при зусиллях т. зв. порозуміння. Цеж суперечить усім біольогічним засадам новітньої держави. Навіть при „округлому столі" нема нині в Европі місця для кольоніяльної політики.

Ця розмова пригадалася мені тепер, коли я взявся до нелегкого — здається — завдання зясувати репортажевою технікою політичні настрої на наших зах. землях. Тема, з огляду на останні спроби польсько-українського компромісу, специяльно актуальна й цікава.

Цикль моїх репортажів на вище зясовану тему починаю з УНДО. Найбільша, найсильніша партія в краю, що в останньому часі перейшла масою на фронт активної, позитивної політики в розумінні ефективних здобутків для українського населення в Польщі. Історія цього переходу загально відома та зокрема обоснована програмовою заявою голови Укр. Парл. Репрезентації, посла Василя Мудрого, що її виголосив він у соймі 6. грудня м. р. За тою промовою провідного краєвого політика стежила тоді з напруженням вся громадська думка в краю. Була добра. Дуже добра. Навіть найбільш опозиційні, принципіяльно настроєні кола не могли їй закинути нічого, що колідувалоб з національною гідністю. Називали її — властиво видвигнені у ній дезидерати — нереальними, немислимими до здійснення.

Так, скептицизму є дуже багато не лише в інтелігентській верстві нашого населення в Польщі, але й серед свідомого простолюддя. Масова участь в останніх виборах не була доказом, що цей скептицизм перевівся, але виявом політичної здисциплінованости українських мас, виявом довіря до проводу. Це довіря існує нині, але далеко не покривається з вірою в успіх компромісу.

— Виведуть їх у ліс і там залишать — говорив мені один свідомий селянин зпід Львова.

Теперішня політична атмосфера в краю — це атмосфера вичікування. Чекають прихильники і чекають противники компромісової ініціятиви. І одним і другим ясно, що від дальшого ходу подій на лінії Львів-Варшава залежить перемога або сумерк УНДО. Теперішній момент є критичний для еволюції політичної думки українського населення в Польщі.

Чи провід УНДО уявляє собі повагу положення?

Безперечно так. В розмовах з послами мав я нагоду нераз це ствердити

— Нема більш нервуючого почування — говорив мені один з них — як відчувати за плечима оте спокійне, а проте скептичне вичікування маси".

На запит інтервювера щодо умовин праці УПР на варшавськім парляментарнім терені пос. Мудрий зазначив, що УПР є єдиним — коли не рахувати малого (всього 3 особи) жидівського — клюбом у безклюбному соймі й сенаті; УПР, вийшла до сойму й сенату і її признали як „суцільну українську організацію з виразним національним і політичним обличчям. Ця Репрезентація дістала одинока в цілому соймі й сенаті відразу свій окремий льокаль". Дальше переповідає пос. Мудрий трудноші практичної тактики та ідеї творення територіяльних парляментарних груп, зокрема такої групи з трьох східно-галицьких воєвідств, куди належать і члени УПР. (Всі ті справи знані вже зі статтей та окремих енунціяцій у „Ділі").

Найцікавіший розділ інтервю торкається взаємин УПР. із послами волинської групи п. Певного, про що недавно велася дискусія на сторінках „Діла" й „Нової Зорі". Зазначивши, що УНДО ніколи не зречеться права вести свою політично-організаційну працю на Північно-Західних Землях, пос. Мудрий сказав:

— Про співпрацю Української Парл. Репрезентації з групою Певного, як на парляментарному терені, так і поза ним, не може бути ніякої балачки. Парляментарна група п. Певного не має ніякого власного політичного обличчя, бо вона є виключно тільки виявом політики волинського воєводи. Ключ до політичної тактики і політичних цілей тієї групи лежить, на жаль, не в її руках, тільки в руках тогож воєводи. Сказано хіба досить, щоби зрозуміти величезну політичну пропасть, яка лежить між УПР і цією групою. Все те, що ми робимо і що проклямуємо на парляментарному терені й поза ним — все те є виливом нашої власної волі, наслідком наших досвідів, життєвих потреб і вимог нашої національної рацїї. Все те, що робить і проклямує група п. Певного є вислідом інструкцій та інспірацій того, хто її創 створив.

— Отже як розуміти посунення „Нової Зорі" в цій справі?

Пос. Мудрий здвигнув плечима:

— Скажу Вам хіба те, що до нашої Парл. Репрезентації належить двох представників Української Народньої Обнови, а саме посол д-р Іван Волинський, голова Обнови, член політичної комісії нашої Репрезентації, і сенатор о. Роман Лободич. Обидва вони солідаризуються вповні з нашим становищем у справі групи п. Певного і тимсамим не погоджуються зі становищем „Нової Зорі", яке вона заняла на своїх сторінках у кількох статтях до групи Певного. Що більше, недавно появилася була на сторінках „Нової Зорі" замітка, в якій говорилося, що... управа Української Народньої Обнови рішила на одному зі своїх засідань звертати до злуки Парл

---

М. РУДНИЦЬКИЙ. 2

## Патріотизм і розвиток літератури.

Лист до П. Карманського.

(Докінчення).

II.

Як неодин наш письменник, що повинен слухати тремтінь власного серця і не виходити поза те, що відчув і спостеріг, Ви, Петре, непотрібно торкаєтесь проблем критики і замісць розяснювати ідеї — затемнюєте їх собі та іншим. Із слів Ваших виходить, що я не розумію української душі. Пригадую собі, що Ви після двалітнього побуту в Італії вже розуміли італійську душу і довгі роки ми вважали Вас її знавцем. Маємо політиків та критиків, які, не знаючи історії ні психольогії чужих народів, пишуть про них роками. Чи сидіти більш 20 літ у рідному середовищі і займатись виключно літературою — це за мало, щоб її розуміти бодай так, як розуміємо ту чужину, яку так часто критикуємо?

Ніколи не був я таким наївний, щоб хотіти „французьку душу насильно вбгати в наше тіло" — хочби тому, що це неможливе. Авжеж якби в нашій літературі появились такі чужинці, як Мореас або Аполінер у французів, Конрад в англійців, Гоголь у росіян — можнаб тільки радіти і гордитись ними.

Те, що ви говорите про якийсь інтернаціоналізм — звичайне баламуцтво. Пливе воно з того, що нема критики „національної", як нема національної фізики, хемії або техніки. Тен, Сент-Бев, Пейтер, Арнольд, Брандес, Санктіс, Кроче — всі критики мусіли бути „інтернаціоналістами" в тому значінні, що мусіли брати на увагу загальний розвиток літературних форм та ідей. Можна розуміти рідне середовище та умовини в яких повстають твори і вважати незадовільними їх „чуттєвий діяпазон". Ви самі ціле життя втікали від того середовища, бо воно гнітило Вас і навіть дуже важко творили Ви в ньому. Увесь штаб „Молодої Музи" при редакції „Світу" тримався тої розумної засади, що нині „Назустріч": друкувати те, що нове і цікаве, а політику залишити діячам.

Ніколи не „втікав я від того, що має посмак національности та ідейности", а завсіди стояв на тому, що національність та ідейність — це надто високі ідеї, щоб їх використовувати як струни, на яких можна зєднувати собі популярність і марку „патріота". Переберіть людей, що найбільше говорять нині про батьківщину, національне визволення, енергію, моральні та державні ідеї; — більшість із них своїм характером і дотеперішньою „еволюцією" з табору в табор наводить дуже сумні рефлексії про те, що таке „ідейність". Ідейна безхарактерність серед молодих авторів, що саме хотять випливсти наверх на „ідейности" — відоме явище; можу з Вами приватно перебрати всі прізвища. Під покровом патріотичної та моральної літератури знову маємо імпорт загумінкових поривів і наївного сентименталізму.

На галицькому ґрунті, здається, я перший почав критику наших авторів, пригадуючи їм один із найбільше національних принципів літератури: дбати за рівень літературної мови. Гомінкий на всю губу галицький патріотизм ще 10 літ тому не хотів навіть чути про те, що нашим найбільше соборним елементом є спільна літературна мова з наддніпрянською і що письменники мусять над нею працювати із професійного обовязку — не з патріотизму. Патріотизм — це не заслуга, а природне явище в людини, що звязана своєю працею із своїм народом. Погано, коли самі письменники борються один з одним за назву патріота, наслідуючи тих політичних крикунів, для яких такий патент звязаний з їх карієрою.

Ідей?

Ідеї в літературному творі — це велика річ, але треба їх мати. Коли „ідейністю", „ідеольогією", „світоглядом чи „патріотизмом" уважають у нас звичайні гасла, які кожний може перемальовувати, то требаб скоріше сумувати, ніж радіти, що старші і молоді наші автори доходять так легко до „ідей". Нема ідей без фільософічної школи і вся „Молода Муза" ні разу не могла зясувати, чого хоче, коли робила спроби заводити дискусію з Франком, який міг своїми ідеями обділити всіх нас, якби ми, недоуки, вміли з ним порозумітись.

Диспропорція між великими словами у сучасній нашій літературі та справжньою духовою силою творів — страшна. А причина її саме в тому, що письменники, замісць дбати про засоби свого мистецтва, перевірювати свій духовий запас, збагачувати його щораз-то новим надбанням і досвідом інших, старших народів, — надягають на себе паперові шоломи і граються у війну, вигукуючи примітивні гасла.

Помиляєтесь, мій друже, що я хотів колинебудь використовувати конюнктуру, щоб стати „диктатором на наймолодшому Парнасі", або ще роблю якісь „тактичні відвороти від усього того, що дотепер було предметом культу в мене самого і в моїх учнів". У літературі не знаю конюнктур, культів ані тактичних відворотів, учнів не маю. Нераз доводилось мені хвалити твори моїх особистих та ідеольогічних ворогів і говорити гостре слово про твори приятелів.

Головне завдання критика — вміти відрізнювати добрий твір від кепського і не звязувати ніяких „конюнктур", ні „тактичних" оглядів з літературною оцінкою. Це його єдиний патріотичний обовязок для добра розвитку рідної літератури, що повинна якомога зрівнятись із чужими передовими.

—o—

Репрезентації з групою Певного. Цю вістку дивним диком використав п. Певний у своїй промові в соймі дня 6. грудня 1935 р., заки вона ще появилася друком у „Новій Зорі" отже заки дійшла до загального відома через той часопис. У відповідь на те, що сказав п. Певний у соймі й на те, що потім ми прочитали в „Новій Зорі", заявили оба представники Обнови в Українській Парл. Репрезентації- себто і голова тієї партії д-р Волинський і сенатор о. Лободич, що такої постанови управа партії не приймала і далі, що управа партії вислала в цій справі до „Нової Зорі" спростування. Це „дементі" досі на сторінках „Нової Зорі" не появилось.

— Отже?

— Отже з усього сказаного можна хіба цілком безпечно зробити висновок, що не все те, що пишеться у „Новій Зорі", покривається з тим, що політично робить і як поступає Українська Народня Обнова.

На закінчення заявив ще пос. Мудрий, що вигляди праці У.П.Р. є на його погляд зовсім реальні. Якщо вийшлоб інакше — то теперішня спроба найти шлях до компромісу, що його диктує саме життя, булаб остання. „Я і всі члени У.П.Р. розуміємо вповні тягар нашої відповідальности перед громадянством. Стоїмо лише в обороні гідности і загарантованих, та — на жаль — дотепер невиконаних прав нашого народу в Польщі. Хочемо вірити, що їх здобудемо".



# Розправа за вбивство міністра Перацького.

## ДОКІНЧЕННЯ РОЗПРАВИ З ДВАЦЯТЬ ОСЬМОГО ДНЯ.

ПАТ повідомляє: У четвер ціле пополудне прок. Желенський займався дуже широко характеристикою ОУН, внутрішніми відносинами і виказував повний моральний упадок ОУН та її членів.

### ДОСАДНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОУН.

Прок. Желенський звернувся до суддів зі зазивом кажучи, що хоч на лаві підсудних нема ні Коновальця, ні Сеника, ні Барановського, ні Чемеринської, ні Ярого, то — він певний — що при присуді суд у мотивах признає їм почесне місце. На думку прокуратора, члени проводу, це бувші вояки, що з такої мирної держави як Швайцарія і Чехословаччина кермують підпільною роботою у Польщі. Ті люди — каже прокуратор — найшли дуже гарне гасло, найшли програму, що притягає й їх та інших. Це програма відбудови власної держави. З тієї програми зробили собі варстат праці й підставу істнування. Шукаючи грошей — каже прокуратор — продалися чужим силам, виконуючи шпигунську роботу, нападали на скарбові й почтові каси, вбиваючи польських поліцаїв, поштарів і урядовців. Вкінці шукали грошей у власних братів за морем.

Але до цих людей треба підійти, треба вміти їх приєднати, бо українських цілей, на які збирають гроші, є багато. Треба їм сказати, що це найважніша ціль, бо йде про безупинну боротьбу, щоб український патріотизм не ослаблював. І почалися збірки на боєвий фонд. Але треба мати легітимацію, що це є боєвий фонд, отже треба боєвої акції. Прокуратор наводить такий уступ зі „Сурми" з 1934. р., яка писала: „Сьогодні на нас спочиває обовязок не допустити, щоби революційна боротьба пригасла, доля призначила нам жити в початках української національної революції і тому нашим великим обовязкам не вільно противставитися, йдемо твердо і вперто вперед. Повороту для нас нема, бо ми спалили всі мости за собою, затопили всі кораблі".

### У БЕЗВИХІДНОМУ ПОЛОЖЕННЮ.

Це значить, що люди опинилися в безвихідному положенні й мають перед собою єдине: „все вперед, все вперед", бо інакше все скінчилося би. Тому треба постійно орґанізувати вбивства, хоч виявилобся, що не час на ці вбивства, що це є найбільша шкода для українського народу, але вони мусять своє діло продовжувати, бо всі мости спалили за собою. Тут у своїй суспільности нічого не можуть зробити, бо є відсунені від неї, яка веде свою орґанізаційну працю. І пишеться так: „Метою теперішньої внутрішньої пропаганди, яку веде ОУН, є зберегти український нарід у дусі націоналістичної ідеольоґії та спонукати всі здорові сили народу до боротьби за здійснення гасел українського націоналізму. Вплив діл на громадян є більший, ніж література". І тому ведеться терористичні акти, а терор є основою програми. Терор є найкращим способом уможливити і закріпити не тільки матеріяльно іствування, але також і політичну думку, що є в дійсности висловлена тільки бомбою і револьвером. Висновок такий, що ці люди за кордоном, що є мізком цієї орґанізації, вміють жити тільки нею і на ній кінчаються. Але закінчитися не хочуть і амуніють суспільність і входять з нею у конфлікт. А коли суспільність противиться, шукають ратунку в молодших.

Історія ОУН є історією упадку багатьох боєвиків, бо вже тільки наймолодші захоплюються ОУН. Входили до цієї орґанізації старші, а дійшло до того, що тепер провідником є 23-літній. Але і між молодшими треба пристосовувати терор. „Нема місця між нами — пишуть — для людей слабої віри, ні для тих, що мають розхитані нерви. Цих треба без милосердя кинути собі під ноги, бо хто не дотримує кроку, той стоїть на перешкоді, на шляху до визволення нації". Тому в цих страшних умовинах, коли Мигаль не міг витримати і нервово заломився, хотіли його вбити. Бо в цих умовинах терор зробився центральною точкою програми, зробився загальним ліком і зброєю. У протипільській акції терор є центральною точкою. Вбивати в таких умовинах мусіло цим людям страшно збуденніти. Тямите, панове судді, одну з останніх картин, коли Підгайний є ще на волі? Бандера довідався, що в одній з львівських ґімназій якийсь ученик 5. чи 6. кляси нібито є конфідентом і Бандера приказує Підгайному того учня вбити. Підгайний починає приготування, але на перешкоді виконання злочину стає його арештування. Підгайний каже, що стидно було йому уладжувати замах на ученика і що приготування робив так, щоби до вбивства не дійшло. Ця картина є страшним свідоцтвом для Бандери та орґанізації. В цій атмосфері дивну ролю відограють гроші. В їхніх умовинах слід сподіватися взаїмного довіря. Але частина цих людей виходить у дивному світлі. Підгайний оповідає, що коли на приказ Бандери приготовляв грабіжницький напад на провінції і з його доручення звернувся до Яроша за автом, що було власністю орґанізації, Ярош заявив, що авто є його власністю, а до того воно зіпсуте. Додав теж, що з орґанізації дістав ледви 100 зол., а посередником при цьому був Онишкевич, один з найвизначніших членів ОУН. Коли Підгайний довідався від Бандери, що Онишкевич дістав на цю ціль 300 зол., почав підозрівати, що Онишкевич 200 зол. присвоїв собі. В одному з листів „наддніпрянця" є проєкт, щоби зорґанізувати напад на банк на спілку з якимсь есером. Підгайний каже, що Ярош предложив два плани грабіжницьких нападів: один на якогось золотника, другий мав виконати якийсь вломщик, що згодився на це під умовиною, що поділиться грішми з орґанізацією, якщо орґанізація сфінансує напад і допоможе людьми. Щоправда, Бандера оба ці проєкти відкинув, все ж сам факт, що така думка зродилася, є страшний. Дальше Підгайний каже про Мигаля, що Бандера остерігав, що у грошевих справах треба бути обережним.

Підгайний дав Мигалеві як зачет на закупно револьверів і ґранат 30 зол., але Мигаль не доставив ні зброї, ні не звернув грошей. Пізніше Мигаль дістав 20 зол. на купно ртути і ці гроші теж пропали. Так говорить Підгайний про Мигаля, студента-нуждаря, що мусів ратуватися продаючи яблука на стриґані й безперечно не один день голодував. Так про товариша говорить зверхник. З одного боку вбивство й буденність смерти, з другого такі грошеві взаємини і дбайливість про честь товариша. Всюди бачимо недовіря. Підгайний подає, що вступив до орґанізації, бо його підозрівали, що вдержує звязки з поліцією. А Качмарський? Його брата підозрівали, що має теж звязки з поліцією. Ці люди не мають до себе ніякої пошани. Що за атмосфера! У висліді, коли їх арештовано, у неодного відчувається пільгу, що врешті опинився поза волею, бо там з підозрілістю за грошевими непорядками стражданть. Цей Ниж, що їхав, щоб зреабілітуватися, або щоби відмежуватися від ОУН, чи це не був шантаж? Мацейко теж є прикладом клясичної форми шантажування. Постійно пригадується йому випадок зі зловленням Мицика, допроваджується до екзекуції і врешті йде та стріляє. А Лебедь? Він зорґанізував напад у Городку. Орґанізація нападу завела. Отже ніхто інший тільки Лебедь є предестинований до того, щоб зорґанізувати атентат на мін. Перацького. У нормальних людей є інакше. Якщо хто недописав, то з цього висновок, що не надається і йому не доручують дальшої роботи. Але думки цих людей є інші. Якщо хтось заблудив і дав зброю проти себе, то вже з цієї сітки не виходиться.

Згадавши опісля записки в актах Сеника про видатки на присяглих суддів, прокуратор говорить про лист Федини до Сеника у справі грошевої збірки на політичних вязнів. Цими збірками займався теж „Український Голос", часопис заложений і субсидіований ОУН. Про цей часопис завжди говориться в рахунках і листах. Пізніше виявилося, що ці збірки не доходять до свого призначення. Тут прокуратор наводить випадки, що зібрані гроші не передано політичним вязням.

### УВО РОЗСАДНИКОМ ІНСТИНКТІВ.

В листі Іртена, колишнього заступника крайового провідника, до Коновальця читаємо, що УВО є деструкційним розсадником, величезним розгнузданням інстинктів, щоб дешевим коштом стати героєм. З більшости його членів виростають напасники. Д-р Гнатевич писав: Що там орґанізація поодиноких актів, вибирається одного або двох людей, дається, що треба, опісля нехай собі карк скрутить.

Чиж можна дивуватися цим заявам, що їх на розправі складали Спольський, Макарушка, Мигаль і Малюца? Вони осуджують орґанізацію українських націоналістів. Брехня сягає до верхів. Коновалець згадує про це. В бюлетині з 1931 р. є комунікат УВО в англійській мові: „Потверджуємо наші заяви, що акти доконані літом у 1930 році мали на меті протиставитись польській кольонізації. Але ці акти, якщо їх доконали наші боєвики, відносилися тільки до предметів і обєктів неживих, не до людського життя або здоровля". Тимчасом у липні 1930 р. доконано нападу на поштовий амбулянс під Бібркою й забрали 26.000 зол., крім того вбито тоді поліцая, отже Коновалець заявив неправду для закордонної опінії. В тому самому бюлетині за апробатою Коновальця стверджено, що інсинуації ворогів про фінансові джерела діяльности ОУН є неправдиві. А Литва? Отже знову неправда. Врешті третій примір неправди. В 1931 р. Коновалець у женевському часописі „Ля Свіз" помістив у відповідь на деякі заяви одного з польських щоденників, які компромітували УВО, спростування, що не кермує УВО. А нам відомо — каже прокуратор — що в 1931 р. Коновалець був командантом УВО. В офіціяльній брошурі з 1931 р. читаємо, що провід орґанізації ОУН спочиває в тих самих руках, що УВО. Отже з одного боку офіційна заява, що Коновалець є вождом УВО, а з другого заперечення для закордону. Потвердження цього факту находимо в буджеті, де виявлено квота 150 долярів для „верховного команданта Коновальця". Отже Коновалець зраджує прикмети, що не творять з нього лицаря, що відбирають йому моральне право проводити. Вони зганґреновані. Атмосферу брехні слід положити на рахунок політичних засновків та ідеольоґії ОУН. Ті люди не висунули на своїм прапорі почесного гасла: „За нашу і вашу волю". Нема між ними пориву якогось ідеалізму чи романтизму, вони безсоромні імперіялісти. Перемагають на звинно те, чим самі відплатили би вдесятеро, якби були при владі. Була вже мова про те, що в їх програмі нема ні слова, яка була би доля тих, що тепер є в більшості, які тоді найшлись би в межах української держави. Чейже було би дуже гарно протиставити несправедливості справедливість, хочби в обіцянці й обіцяти добру поведінку. В декальозі є згадка про те, що ОУН буде змагати побільшити простір української держави шляхом покорення інших народів.

Який є справжній настрій в цих людей, треба шукати не в офіціяльних заявах, тільки в щоденних приватних заявах. Була вже згадка про таємну „наддніпрянця". В інших листах з архіву Сеника сказано, що треба поширити межі української держави і заволодіти Кавказом і Закавказзям та Каспійським Морем. Чорне Море треба злучити каналом з Каспійським для скріплення торговельного руху і щоб побільшити державні доходи. Крім того сказано, що треба буде поширити межі на захід аж по Краків і там

здобути коридор аж до Німеччини. Такі мрії, вимоги і забаганки мали люди, що про їхні характери говорять їх власні вислови, що їх видають про себе члени найвищих закордонних властей, себто ОУН. Коновалець про Федину пише до Сеника, що не зважає на його прикази і поступає супроти Коновальця несовісно та иноди його обиджає. Про Мартинця, що був начальним публіцистом „Сурми" і „Розбудови Нації" Коновалець пише до Сеника, що в Мартинця завмирає почування відповідальности за те, що пише і відписує. Про інших найвизначніших членів ОУН і своїх найближчих співробітників, головно в Празі, пише Коновалець, що є між ними атмосфера облуди й брехні.

В іншому листі Коновальця до Сеника кажеться, що відчув інтуїтивно в нього порожнечу. „Зачніть лікувати і то не тільки здоровля, але і лікуватися з цих декадентських настроїв, бо буде зле, не тільки з вами, але і зі справою, яку ведете". А дальше: „На генеральну сповідь маєте ще час". Це вже є „достоевщина". Ця людина, з порожнечою, яка має якісь декадентські настрої, стоїть при кермі боевого реферату головної команди. Він видає прикази смерти. В чиїх руках є іституваня українців і поляків? Лист Сціборського зазначує: „На папері ми провід, а в дійсності не маємо відваги видавати директив, бо побоюємося, що не будуть виконані. В цьому лежить наша недуга, як проводу і на тому полягає фальш нашої ситуації. Так дальше не можна". А тепер про Коновальця. В листі до Сеника він пише: „Останніми часами почуваюся дуже погано, так фізично, як і психічно. Відчуваю якесь загальне вичерпання і бачу, що треба мені на деякий час втекти від людей взагалі й зробити зі самим собою лад. Безперечно, впливають на мене цього роду події, як наладнання вами справи Мишпури, як неполадження досі вами моїх прохань у справі розрахунків і т. п. Бачу, що з цими методами нашої діяльности, що закорінилися у нас так глибоко, не можу дати собі ради. До того треба нового чоловіка і більше сильного та більше рішучого!" А тепер інший лист: „Знаєте найкраще, що особливо в останніх часах переходжу велику, духову крізу. Я переконався, що на провідника того руху, що народжується, я не є якслід підготований. Але покищо, направду не бачу чоловіка, який міг би мене заступити".

Кваліфікуючи себе в той спосіб, Коновалець одночасно говорить, що кращого нема. І нема кому, навіть тимчасом доручити заступництва. Чи це є яке акційне або освітне товариство? Ні. Це є товариство, що не даючи віддиху, організує тільки душегубства й душегубства.

Але є там ще якісь інші огляди. Напр. полк. Коновалець пише: „Мабуть для всіх нас стало ясне, що так дальше бути не може й коли не хочемо запропастити нашої ініціятиви і взагалі на довший час зліквідувати наші визвольні зусилля на ЗУЗ, то мусимо зробити рішучий зворот і перш за все мусимо бути між собою й самі зі собою щирі. Хай посиплються на мене закиди, але довше мовчати не думаю й при першій нагоді висловлю свою думку".

### СПРАВА ВОЛОЩАКА.

Місяць по нападі в Городку відбулися сходини берлінської ОУН. Секретар відчитав комунікат ОУН у справі нападу членів ОУН на поштовий і скарбовий уряд у Городку. Вбитих: Березинського, Старика, Данилишина й Біласа вшанували приявні однохвилинною мовчанкою. Опісля секретар відчитав листа одного з головних членів інж. Дмитра Волощака, якого не було на засіданні. Лист був такого змісту: „Хочу працювати для добра українського народу, але не для особистої користи і власної амбіції. Колиб це було інакше, я бачив би у групі, що нападала на державну власність, не молодих хлопців, але тих, що по 5—10 літ сидять за кордоном, які мали час навчитися не тільки стріляти, але й цілої тактики всяких нападів, а які знову думають, що без них не буде України. Одначе я не є за тим, щоби малпувати те, що робили інші гноблені народи перед війною, коли техніка охорони, розвідка, радіо і т. д. не стояли на такому рівні розвитку як сьогодні. Тому прошу скреслити мене зі списку своїх членів".

Поглянього, як на це зареаговано. Викликало це обурення поміж членами відділу. Рішено приняти виступлення до відома, скреслити Волощака з листи членів і віддати справу до суду організації.

### ГРОШЕВІ СПРАВИ І ПІДМОГА ЛИТВИ.

Обговорюючи фінансові справи організації, прокуратор наводить як примір справу Шиманського, що з браку засобів до життя і по відмові ОУН наложив на себе руку. Взагалі з фінансами — говорить прокуратор — ОУН поводилась з людьми коротко. Коли почалася грошева кріза в організації, Коновалець писав до Сеника: „У найближчому часі вишлю проект рестрикції в буджеті, щоби раз вибити з голови, що ми маємо гроші. Треба їх усіх раз уже поставити перед твердою дійсністю й показати їм, що добування фондів це не така легка справа, як вони це собі уявляють. Будуть правда деякі потрясення, але тільки в той спосіб зможемо очистити ґрунт і зірвати з тенденціями, що в нас закорінилися".

Чиж Коновалець не пише м. ін. тими словами те саме, що я говорив, що ОУН стала джерелом прожитку? Коли Коновалець укладає буджет на 1933 р., окреслює самочинно ріжним людям платні, що сягають від 20—40 долярів найвище. Рівночасно пише: „для Женеви, це є тільки його платня, по відчисленню всяких ріжневих видатків лишається тільки 50 долярів, а мені треба що найменше 125 долярів, супроти чого недобір мусить виносити коло 100 дол.".

Одночасно в іншому документі з того часу читаємо: „Згорлякевич повідомляє край, що на Литві є грошеві зловживання. Люди, що там є, марнують гроші і нічого не роблять". А коли йде про те, щоби вплинували гроші і щоби покрити недобір особистого буджету Коновальця, то вживається таких засобів, про які сам Коновалець пише в листі до Сеника: „В мому листі до Мишуги я упокорився. Я зробив це тільки тому, що справа цього вимагала. Я цікавий, що він відповість на мій лист".

Тих цитатів і цифр доволі замість коментарів і кваліфікацій. Коли обговорюю фінансові справи цеї організації, мушу ще раз порушити справу Литви. Хочу обговорити цю справу з іншого боку. В традиціях цеї організації є шукати помочі чужих фондів. Шпіонажу вела ОУН для здобуття фондів. Але коли повстала ОУН, то в програмі поставлено цю справу доволі ліберально, бо сказано: „Будемо в союзі з народами, що ворожо відносяться до окупантів України і т. д.". Мірилом відношення до даної держави мало бути тільки те, як вона відноситься до Польщі. Треба мати на увазі тільки те, що організація постійно шукає грошей. Акти Сеника не виказали, від коли Литва помагає ОУН. Фактом є, що Литва робить це з найбільшою самопосвятою і з найбільшим трудом. Не легковажимо цеї суми, не думаємо, що коли є тільки 500 чи 600 дол. місячно, то це щось дрібне, що не можна займатися цим. Сама Литва уважає цей кошт затяжким для неї. Прокуратор цитує тут уступ розмови Коновальця з Завніюсом. Коновалець просить, щоби дотації дальше виплачувано в дотеперішній висоті. На це мін. Завніюс відповів, що старатиметься зробити все, що в його силі, бо в цій справі премієр Тубеліс має теж слово. Дальше Завніюс сказав, що Литва переводить великі ощадности, що навіть він сам не має в Женеві секретаря". Держава, що переводить найбільші буджетові ощадности в ділянці свого міністерства закордонних справ, коли вона виступає за кордоном, ця держава здобувається дійсно на великі жертви, коли платить квартально кількасот долярів. Литва волить платити ОУН, ніж давати поміч у тяжкій праці свому міністрові. Видно, це поплачується; видно, це видаток значно важніщий. З актів Сеника видно, що Коновалець багато працює в осідку Союзу Народів і то в користь Литви і в світлі цього доходимо до цікавих висновків дотично того, чим є Коновалець для Литви. Коновалець віддає Литві прислуги. І може їх віддавати, бо, як признається, є литовським громадянином. Не знаю, з якого правного титулу, бо ніде на світі нема такого права, що оправдувало би надання комусь громадянства в такій ситуації. Отже, що за прислуги? Ці прислуги стоять у звязку з постійною акцією, опрямованою проти Польщі, бо тут є та спільна точка між програмою мін. Завніюса та ОУН.

### ЧОМУ ВБИЛИ МІН. ПЕРАЦЬКОГО?

Прокуратор каже, що міністра вбили тому, бо ОУН знайшлася в грошевих клопотах. Коновалець пише до Сеника, що організація переживає найтяжчі місяці, отже підприємство є близько руїни. Коли завели всі литовські і американські джерела, сягається до резерв досі нерушених, сягається до Варшави, вбивається міністра, бо це „дасть віддих" і засоби, бо Коновалець вже у квітні висилає Сеника до Америки і коли там приходить страшна вістка, починається рух зі скарбонками і впливають гроші на боєвий і пропагандивний фонд.

*

### ПРОКУРАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ ТРЬОХ ПРИСУДІВ СМЕРТИ.

Високий суде! Все, що я говорив, вказує на вину і все що я говорив, домагається кари. Вас, панове судді, прошу про такий присуд, в якому кара вязниці **понижче 10 літ булаб вимірена підсудним: Чорнієві, Зарицькій, Ракові.** Панове судді, прошу про такий присуд, щоб **Климишин і Підгайний одержали досмертну вязницю,** прошу про такий присуд, в якому **Бандеру, Лебеля і Карпинця засудите на смерть,** бо це є присуд, якого від вас домагається сильна держава,

На цьому прок. Железький закінчив свою трилневну промову.

# Українська національна територія.

(Докінчення.)

Навіть сам білоруський дослідник самостійницьких змагань свого народу — Ад. Станкевіч („Да гісторыі беларускага палітычнага вызваленьня“, Вільня 1934) не виказує у своїм нарисі історії білоруських політичних змагань таких моментів, які вязалиб Полісся з білоруським національним рухом. Сепаратистичні змагання полоцьких князів у IX.—XIII. ст. супроти Києва мали на меті усамостійнити тільки територію полоцьких кривичів, та їхні завоювання не сягали на південь далі від Мінська. Щойно в литовсько-польській державі могли білоруські мовні впливи сягнути далі на південь; але хоча з литовсько-польської доби маємо виразні відміни української та білоруської мови в памятках, все таки спільна церковна єрархія, спершу православна, згодом уніятська, та потреба оборони своїх прав у польсько-литовській державі єднали предків нинішних українців і білорусів в один руський нарід. Через те діячі, уроженці України працюють на Білорусі, і навпаки; також чимало білоруського елементу було в козацькому війську. Для Мозиря, Могилева, Слуцька чи Пинська митрополією був Київ, не Мінськ чи Вільно. Тому не диво, що в часах Богдана Хмельницького бачимо змагання прилучити Мозирщину, Пинщину, Случчину, Новгородеччину й південну Могилівщину до української Гетьманщини; а в договорах Хмельницького й Виговського зі Швецією говорилося, що границі української держави мають сягати на північному заході по Німан.

В найновіших часах після берестейського миру в 1918. р. опанувала Українська Держава залізничу лінію Лунинець—Гомель; у переговорах гетьманський уряд домагався від большевиків признати таку північну границю України на відтинку її межі з Білоруссю: Вигонovське озеро, далі річка Шара, потім Любашево, Круговичі, Люктищі, Чецелі, Погост, Урічча, Пасіка, Глуськ, Борова, Новий Отеп далі Дніпром 4 верстви вище від Жлобина потім на Рачів, Шепетовичі, річкою Сожем до р. Беседи, далі на Святське до адміністративних меж колишньої Чернигівської губернії.

Одначе ця гранична лінія не охоплювала суто-білоруської етнографічної території; лінгвістична мапа, видана в 1915. р. Московською Діялектольоґічною Комісією, визначає смугу простору на північ від Припяти як територію перехідних українсько-білоруських говорів. До того слід додати, що є досить виразні українські впливи на білоруське пограничне населення навіть в околицях, куди не сягала українська державна експанзія в найновіших часах; серед білоруського населення Городенщини, Волковищини, Сокільщини й інших повітів на північ від українського Підляшшя й Західного Полісся поширюються стихійно українські народні пісні в галицькими стрілецькими включно; очевидно, залежно від місцевої мови перекручують українські слова більше або менше в білоруська.

Молодий білоруський національно-самостійницький рух скупчувався біля Вільна й Мінська та не сягав на Полісся; тільки большевицький уряд прилучив до створеної ним Білоруської Соціялістичної Сов. Республики Мозирське Полісся, через що відійшло туди майже стопядесять тисяч українців. Перехрещування українських і білоруських національних впливів на території Підляшшя, Полісся й колишньої північної Чернигівщини та перехідні говори на українсько-білоруському пограниччі промовляють за тим, що межа між цими братніми народами устійнилась би не користь того, котрого впливи на національне освідомлення місцевого населення будуть сильніші. Але тут рішають ще й сторонні чинники; користаючи зі слабої національної свідомости на Поліссі, польський перепис людности в 1931. р. означив мову людности Полісся як „тутешню“, а не як українську, чи білоруську. Замітна також акція римо-католицької пропаганди на Поліссі. Зновуж большевицький уряд прилучив до західної московської області (брянської губернії) територію колишнього козацького стародубського полку, де перехрещуються українські й білоруські впливи. Внаслідок цього є загроза винародовлення перехідного українсько-білоруського населення на заході на користь поляків, на сході на користь росіян.

Цікаве явище виказує д-р Кубійович на карті іміграції до Києва; а саме значна кількість імігрантів походить з БОРР, в першу чергу з території т. зв. перехідних українсько-білоруських говорів. Ця іміграційна струя з півночі до Києва нагадує подекуди подібний рух у козацькій добі.

Питання границь української національної території на північному сході в Курщині і Вороніжчині й далі на схід в Донщині й Підкавказзі є складне з огляду на те, що ці терени кольонізували українці й росіяни майже одночасно й рівномірно; через те скрізь на українсько-російському пограниччі є мішані смуги; як некорисне явище для одноцілости української території виказує д-р Кубійович сильну іміграцію росіян до Харкова, Донбасу й Кубанщини. Установити границю Східної України тим трудніше, що Донщина й Кубанщина з Підкавказзям не входили в склад Української Держави 1918. р. Тільки північна українсько-російська границя була визначена українською делеґацією на переговорах з большевиками в 1918. р. Цю запропоновану українською делеґацією граничну лінію дещо справив на основі перепису з 1926. р. український дослідник-статистик д-р Тиміш Олесіюк (Північні кордони УНР, „Табор“, Варшава 1930., ч. 14., ст. 65—95), беручи під увагу при тому крім етноґрафічних також стратеґічно-політичні умовини. Визначену д-ром Олесіюком північну межу України можна приняти без застережень.

І в своєму нарисі і на виставлених на виставі мапах іміграції на Україну д-р Кубійович виказує небезпеку московського наливу Східної України: загрожений Харків, Донбас і Кубанщина. Повчальна для української суспільности є карта Кубійовича про надвижки й дефіцити українців на 1 км². На цій карті він виказує, які землі є сильніше опановані українцями й через те не грозить їм зміна національного обличчя, а на яких слід зміцнити український елемент. До останніх належать пограничні українські землі з усіх сторін із чорноморським побережжям включно.

Вже з наведених мною дорівночно тільки деяких питань, висвітлених д-ром Кубійовичем у книжці „Територія й людність українських земель“ та на його демографічних картах, видне корисність його наукової праці не тільки для фахівців, але й для широких мас українського народу. Тому його книжка повинна знайтися в кожній українській хаті та слід приспішити й видання атласу його демографічно-господарських картин і діяграм з додатком історичних карт України в різних часах з увагою навіть до тих її границь, які проєктовано на міжнародніх переговорах, та які не ввійшли в життя.

Видання й поширення такого атласу серед української суспільности причиниться без сумніву до зміцнення її національного самопізнання.

*Микола Андрусяк.*



# Щоби не ширилося баламутство!

Деякі наші крикливі демагоги в пресі й устно поширюють серед нашого громадянства вістки про великі посольські дієти і доходи. Вони свідомі своєї клевети і забріханости, але ходять різними стежками, щоб дійти до своєї мети і кинути в український загал зневіру, а то й неувагу до нашого політичного проводу.

Щоб здемаскувати цю кириничну роботу, я обовязаний з доручення Української Парляментарної Репрезентації подати до прилюдного відома рахунковий звіт за місяці: жовтень, листопад і грудень 1935. р., зложений на засіданні УПР в дні 2. січня ц. р. А саме:

Місячні посольські і сенаторські дієти є *976 зол.*, віцемаршала 1464 зол. В канцелярії сойму стягають 1 прц. до 2 прц. на „фонд праці“ та 14 прц. і від віцемаршалів 17 прц. на податок. Отже канцелярія сойму виплачує послам і сенаторам по 829 зол., а віцемаршалам 1199 зол. З тої суми платять наші члени 25 прц. на потреби Народньої Канцелярії, на різні жертви та допомоги, на підтримку преси, взглі суспільні потреби в краю й окрузі і т. д. Коли прийдеться покрити кошти побуту у Варшаві на час сесії чи на виїзд у суспільних справах, то леґенда про поберані тисячі нашими парляментарними діячами всецілo розвіється. У місяці січні я, як скарбник УПР, виплачував членам УПР найбільшу суму *571 зол.*, без зарахування коштів на мешкання, а віцемаршалові Мудрому *714 зол.* (отже не 1.750 зол., як деякі наші рівелки пропонують).

Для ще докладнішого образу подаю виняток з рахункового звіту УПР за останній квартал 1935., а саме: 1) На потреби Народньої Канцелярії у Львові за 3 місяці виплачено 8.526.50 зол., 2) На канцелярію УПР у Варшаві виплачено 1.032.42 зол., 3) На допомоги й жертви 4.125.60 зол., 4) На різні громадські витрати 2.006.— зол. Разом 15.691.52 зол. 17 людей зложило через централю на національні потреби 15.691.52 зол. — не враховуючи витрат в окрузі і різних дрібних датків. Цікаво булоб знати бодай тих, які стараються оклеветувати членів УПР за цікаве знати, чи є у інших народів подібні аномалії, щоб увесь тягар політичної роботи фінансувала група 17 людей, яких би ще й за це рідні брати осуджували. Прикро про самих себе писати, але годі мовчати, коли злі люди шукають кожної нагоди, щоб обкидати нас болотом, в якому самі обрабаються.

*Посол Дмитро Великанович,*
секретар і скарбник УПР.



# Американська влада зліквідувала грізну банду Томмі Туші.

ШИКАҐО, з. 1. ПАТ. Арештування бандита Томмі викликало великий переполох у зорганізованих колах шикаґівських злочинців. Томмі Туші був одним з 6 братів, що зорганізували велику банду схоплювачів. До неї належало більш як 100 злочинців. Банда була знаменито зорганізована й виспеціялізувалась у схоплюванні дітей міліонерів, директорів і голов великих промислових товариств. Банда Томмі Туші схопила 30 дітей, пошкодовані родичі виплатили бандитам більше як пів міліона долярів окупу. Томмі Туші не обмежувався тільки до схоплювання дітей і багатих людей, щоб дістати окуп. Він виконав кілька збройних нападів. Один із братів Туші сидить у вязниці, має відсидіти 96 років. Трьох інших братів згинуло в боротьбі з конкуренційною бандою. За арештованим учора бандитом Томмі Туші поліція шукала два і пів року.



**ХИТРО-МУДРО.**

Хто хоче помогти Рідній Школі, нехай вимагає при закупі готівкою „провірних бльочків Р. Ш.“

**Побажання до святочного числа „Діла“ приймаємо до суботи год. 1-шої вполудне. Побажання до 15 слів коштує 2 зол., кожне дальше слово по 20 сотиків.**

## Богослуження для вязнів і заточенців.

В часі Різдвяних Свят буду: В Седльцях 4.—5. січня 1936. р., Береві Кárт. 6.—8. Коронові 9.10., Фордоні 11.—12., Вронках 13.—14., Равічі 15.—16., Св. Хресті 17.—19., Сандомирі 20., Варшаві 21.—22., Плоцьку 23., Ґрудзьондзу 24.—25., Катовицях 26., Цєшині 27., Вісвічу 28.—29., Тарнові 30.—31., Володимирі Вол. 1.—2. лютого 1936. р., Ломжі 3.—4. лютого 1936.

З незалежних від мене причин вище поданий плян може підпасти деяким дрібним змінам.

*о. Д-р Осип Кладочний*, капелян.



## З листів до Редакції.

До Хвальної Редакції „Діла“ у Львові.

У звязку зі заміткою п. з. „Непристойний виступ“, поміщеною в „Ділі“ з 20. XI. 1935., в якій представлено події неагідно з правдою, прошу помістити на видному місці Вашого щоденника отсе моє спростування:

Неправдою є, що я не брав участи в дискусії на засіданні Фільольоґічної Секції Наук. Т-ва ім. Шевченка 26. X. м. р., а правдою є, що я в тій дискусії брав участь і сказав тоді ті самі свої критичні завваження до викладу д-ра Михайла Рудницького, що їх у поширенім формі я подав у свому фейлєтоні в „Меті“ з 10. XI. м. р. п. н. „Літературознавство д-ра Михайла Рудницького“. — Неправдою є, що досі не водилося переносити таку полеміку на шпальти преси, а правдою є, що про виклади, виголошені на недовірочних засіданнях, бували критичні завваження в пресі. — Неправдою є, що я своєю критикою підриваю повагу наукової установи, а правдою є, що своєю критикою згаданого викладу, за якого вартість наша наукова установа не відповідає, я змагав до здорового розвитку цієї установи, бо як член і активний співробітник ріжних установ Наук. Т-ва ім. Шевченка я все змагаю до зросту його поваги.

У Львові, 1. січня 1936.

*Д-р Константин Чехович.*

•

Редакція „Діла“ передала мені, як директорові Фільольоґічної Секції НТШ, письмо д-ра Константина Чеховича до перегляду і я на нього відповідаю:

Отверджую,

1) що д-р Константин Чехович на згаданому засіданні Філ. Секції зрікся участи в дискусії;

2) що д-р Константин Чехович того, що написав у фейлєтоні „Мети“ з дня 5. грудня 1935. р., на засіданні Філ. Секції *не говорив*. Це його пізніший еляборат;

3) що в дійсності досі не переношено полєміки до часописів з приводу недрукованих рефератів у Секції;

4) що Філ. Секція давала д-рові К. Чеховичеві змогу затерти його нещасливий виступ у „Меті“, але він на пропоновану стилізацію не погодився;

5) що відповідна резолюція після нещасливого виступу запала *одноголосно*, і що опісля з нею зсолідаризувалися й ті члени Секції, що на засіданні не були.

Так виглядає *дійсний* стан справи.

Львів, дня 3. I. 1936. р.

*Д-р Кирило Студинський,*
директор Фільольоґічної Секції НТШ.



## Ще одні цікаві збори православних достойників.

ВИЛЬНО, 3. 1. ПАТ. Вчора зачались наради щорічного дієцезіяльного зїзду православних деканів виленської дієцезії, щоб порадити ріжні дієцезіяльні справи. Нарадами проводив архиепископ Теодосій, що на початку виголосив до зібраних по польськи промову, в якій зложив чолобитню памяті марш. Пілсудського. Пізніше відбулась молитва за душу маршала. З черги він вислав чолобитні телеграми до президента республики і міністрів внутрішніх справ та освіти.

# З великої хмари малий дощ.

### ДВОХ ШВЕДІВ РАНЕНИХ.

СТОКГОЛЬМ, 3. 1. ПАТ. Шведська агенція повідомляє: Шведський консуль в Адіс-Абебі Ганнер офіційно в телеграмі стверджує, що шатра шведського Червоного Хреста на полудневім фронті, що згідно з міжнародньою конвенцією були відповідно назначені, обстрілювали зі скорострілів. Д-р Гиляндер ранений у правий бік, другий шведський лікар у голову. Інші шведи не віднесли ніяких ран. Преса обговорюючи цю справу заявляє, що гідною відповідю на це буде висилка нового шведського амбулянсу до Абісинії.

### ІТАЛІЙСЬКЕ ВИЯСНЕННЯ.

РИМ, 3. 1. ПАТ. У звязку зі згаданими подіями міністерство преси оголошує такий комунікат: Жертвою бомбардування впало двох ранених шведів, але нема вбитих. Тому, що ворог біля шпиталів ставить військові шатра, летунам є незвичайно важко розріжнити підчас бомбардування воєнні шатра від шатер Червоного Хреста.

### АБИСИНЦІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ.

ЛЬОНДОН, 3. 1. ПАТ. Агенція Ройтера повідомляє з Аддіс-Абеби: Абисинський уряд, відповідаючи на закид Італії, що двом італійським летунам, яких абисинці взяли в полон, відрізали голови, оголосив комунікат, у якому говорить про цей закид, що є „осоружною брехнею, що має замаскувати вчинок справжнього розбишацтва“.



## Еспанія побільшує свою фльоту.

МАДРИД, 3. 1. ПАТ. Президент республики підписав декрет, що уповажнює міністра маринарки предложити постійній делєґації кортезів, щоб вона затвердила програму будови двох контрторпедовців, двох канонірок, 6 моторових човнів і 2 гольовників.

## Вісти з Львівської Архиепархії.

**Крилошанськими відзнаками наділений** о. Коцельський Йосиф, катехит у Збаражі.

**Канонічну інституцію на парохів дістали:** 1) о. Ващук Лев, парох Розгадова поморянського деканату, на Стрілки бобрецького деканату; 2) о. Возняк Евген, парох Порішни ширецького деканату, на Розділ миколаївського деканату; 3) о. Карманта Григорій, парох Стрілок бобрецького деканату, на Розгадів поморянського деканату.

**Ректорами церков іменовані:** 1) о. Бамах Григорій, дотеперішній катехит у Чернищі-Пісочній, у Зарубинцях скалатського деканату; 2) о. Туронак Йосиф, сотрудник у Бажевих Подорожніх журавенського деканату, в Сулимичах тогож деканату.

**Сотрудниками назначені:** 1) о. Гапущак Микола, капелян СС. Василіянок у Підмихайлівцях, у Липиці Горішній рогатинського деканату; 2) о. Горинь Мирослав, завідатель Довгої войнилівського деканату, в Кізлові, козлівського деканату; 3) о. Дядьо Микола, сотрудник у Конюхах поморянського деканату, у Тернополі; 4) о. Малий Юрій, ректор церкви в Яричеві Новім, у Ясенівцях золочівського деканату; 5) о. Мулярчук Микола, сотрудник у Липиці Горішній рогатинського деканату, в Малехові яричівського деканату; 6) о. д-р Цегельський Ігнатій, дотеперішній катехит гімн. у Городку і б. заступник професора Богословської Академії, в Кемиці Струмиловій.

**Доїзджаючими сотрудниками назначені:** 1) о. Божейко Роман, завідатель Стоянич городецького деканату, в Оброшині тогож деканату; 2) о. Весна Константин, парох Драганівки тернопільського деканату, в Ходачкові Великім козлівського деканату; 3) о. Зродл Іван, завідатель Стрілкова стрийського деканату, в Фалиші тогож деканату.

**Іменування та призначення:** 1) о. д-р Богоняк Василь, дотеперішній катехит у Скалаті, катехитом у Винниках; 2) о. Заяць Леонтій, дотеперішній катехит у Янові біля Львова, катехитом у Свиноїдському Вижнім; 3) о. Квіт Омелян, дотеперішній сотрудник у Камінці Струм., катехитом вселюдних шкіл у Городку; 4) о. Ласовський Вячеслав, дотеперішній сотрудник у Кізлові козлівського деканату, тимчасом катехитом на один рік у Галичі; 5) о. Баславинський Степан, сотрудник у Подусові нарайівського деканату, капеляном СС. Василіянок у Підмихайлівцях; 6) о. Грицай Володимир, дотеперішній капелян СС. Василіянок у Підмотім, управителем митрополичої палати.

**Похвальну грамоту дістав:** о. Левицький Роман, парох Братковець стрийського деканату.

**Перейшли в стан супочинку:** 1) о. Дурбак Семен, висл. катехит у Теребовлі й б. експонований сотрудник у Залавю теребовельського деканату (ур. 1874); 2) о. д-р Ерми Карло, б. завідатель Слободи болехівського деканату й б. заступник духовника у гр.-кат. Дух. Семинарії (ур. 1876).



## НОВИНКИ.



— **Програма львівського радія на Різдво.** Беручи під увагу Різдвяні Свята, львівська радіостанція передаватиме у своїй програмі у днях 6—8 ц. м. такі українські audиції: В понеділок 6 ц. м. в год. 19.30—19.45 українські колядки у виконанні архикатедр. хору св. Юра під упр. І. Охримовича; у вівторок (перший день Різдва)

з год. 10,00—11,57 Богослуження з Волоської церкви у Львові, 20,45—20,48 грамоф. кружки з піснями „Сурми", 22,48—23,00 відчит В. Ковальчука в рамах літер. хвилини „Довбуш, карпатський опришок (стоп легенд)". У середу, 8 ц. м. в год. 10,00—11,57 Богослуження з Волоської церкви у Львові, 18,45—19,00 концерт українських мельодій з грам. кружків, 19,00—19,10 інформаційний нарис А. Курдидика „Як живе сучасне українське село". У програму колядок, що їх співатиме архикатедр. хор на Свят-Вечір, входять: І. Яциневича: Що то за предиво, К. Стеценка: Нова радість стала і М. Леонтовича Пречиста Діво.

— **Радіостація в Кошицях** (259,1) надає audicію для Закарпаття в середу 8 січня в год. 16,10 і 20,15; в четвер 9 січня в год. 18,00. У програмі коляди в вик. діточого хору та концерт хору студентів теольоґії.

— **На карти Рідної Школи, що звільняють від алькогольних напоїв з нагоди Різдва Христового, зложили** дальші отсі Вп. Громадяни: по 5 зол.: Михайло Огерок — Львів, Українське бюро купна і продажі нерухомостей „Трансакція" — Львів, і Костюк П., учитель — Руда Пабяніцька, а крім того П. Костюк 10 зол. на „коляду". — Хто черговий?

— **Перша різдвяна ластівка.** Серед нашого громадянства є одиниці, що пробують охоронитися від святочного датку на Рідну Школу. Але є й такі, що їм задовго ждати до Різдва й дають заздалегідь. Перша цьогорічна „коляда" 200 (двіста) зол. прийшла від фабрики „Зоря", що виробляє першорядну пасту до обуви „Елеґант" і пасту до підлоги. Пригадуємо, що ця фабрика в розмірно короткому часі дала другу більшу готівку (недавно зложила 150 зол. на стінний календар Рідної Школи на 1936 р.). Українське громадянство повинно піддержати солідарно фабрику „Зорю", вживаючи виробів тільки цієї фірми.

— **Черговий виклад у Т-ві „Зоря" у Львові на тему:** „Петро Конашевич-Сагайдачний козацький гетьман галичанин", відбудеться в неділю, 5. п. м. в год. 12 впол. в салі т-ва при вул. Вірменській ч. 26.

— **Читальня „Просвіти" Городецької дільниці** у Львові уладжує в неділю, 5. п. м., в малій салі Музичного Інституту ім. Лисенка з приводу 30-ліття свого існування святочну академію. Початок в год. 5 попол.

— **Знесена конфіската книжки.** Окружний суд у Чорткові сконфіскував рішенням із 23 квітня 1932 р. книжку Евгена Бородієвича „У чотирокутнику смерти". Цю конфіскату зніс львівський окружний суд постановою з 5. листопада 1935 р. Книжка „У чотирокутнику смерти" не втратила досі нічого на вартости і тому вона повинна находитися у всіх приватних і публичних бібліотеках. Головний склад видання у книгарні Т-ва „Просвіта" у Львові, Руська 1.

— **Мистецька культура Львова.** Під таким заголовком принесло новорічне число варшавського „Часу" довшу статтю Е. Буленди, що подав обєктивний огляд мистецького життя, не тільки польського, але й українського у Львові. Ствердивши, що в останніх часах проявився серед львівських українців сильний мистецький рух, автор зупиняється на маркантніших організаторах українського мистецького життя і подає докладні інформації про всі організації, установи й осередки українського мистецького життя в цьому місті.

— **Полекші в академічних оплатах.** В міністерстві освіти у Варшаві відбулася 2 п. м. під проводом міністра проф. Свентославського конференція 13 ректорів державних академічних шкіл. М. і. ухвалено низку постулятів, що торкаються скорої допомоги для молоді, перш усього полекш у шкільних оплатах. Для співпраці з міністерством освіти створено комісію, зложену з ректорів університету варшавського і краківського та варшавської політехніки.

— **Процент за проволоку у виплаті винагороди.** Міністерство опіки оголосило розпорядок яким пригадує, що працедавці обовязані виплачувати нагороду своїм працівникам, фізичним і умовим, з кінцем кожного періоду праці, отже умовним працівникам з кінцем місяця, фізичним що два тижні. На випадок проволоки у виплаті працедавець має заплатити процент у висоті 2—3 місячно від дня проволоки.

— **Інспектор міської адміністрації у Львові.** Президент міста Дроннювський підписав іменування м-ра Тадея Мільця на інспектора міської адміністрації. Обовязком його буде пильнувати справного функціонування адміністраційного апарату в управі міста та контролювати праці в бюрах, урядах і міських заведеннях.

— **Ревізія докторських титулів.** В найближчому часі буде переведена ревізія докторських титулів, яких уживають ріжні особи, не маючи на це права. Як відомо, за те грозить карно-адміністраційна відповідальність.

— **Дальша знижка цін вугля.** У звязку з переведеною знижкою коштів перевозу вугля львівський маґістрат у порозумінні з представниками продавців устійнив такі нові ціни вугля: За тону з доставою перед дім: 1) грубий — 38,65 зол., 2) кістка — 40.15 зол., 3) оріх — 37,30 зол., 4) дрібний — 26,15 зол. В дрібній продажі за 100 кг. льоко склад: 1) грубий — 4.30 зол., 2) кістка — 4.45 зол. 3) оріх — 4.15 зол. 4) дрібний — 2,90 зол. За побирання вищих цін загрожує кара до 3 місяців вязниці, або 10 тис. зол. Цінники вугля мають бути вивішені на видних місцях і доступні для всіх покупців.

— **Хто виграє долярівку?** Вчора вильосовано 95 премій на загальну суму 37.500 долярів. 12.000 дол. впало на ч. 569074, 3.000 дол. — на чч. 1026326 1387208, 1.000 дол. — чч.: 37821 127227 468220 762764 1298745 1371207 1386489, 500 дол. — чч.: 982227 446512 370359 335761 56542 109483 381386 405215 529719 809389, 100 дол. — чч.: 49906 58131 85250 113352 116611 127492 141989 164577 181175 193451 205266 206638 270955 338820 342643 367802 386917 390737 451779 487389 488888 490590 491860 494554 509792 513883 543222 549260 567755 569823 585279 591590 635602 660592 699234 707194 716702 721972 740640 792822 827649 834405 845043 909715 928166 944624 952048 966678 975700 980695 991694 1001204 1002490 1003569 1008761 1024148 1057468 1058932 1099426 1131695 1155580 1204187 1238909 1256511 1299632 1326356 1335740 1343972 1347173 1350044 1372002 1385665 1427687 1461974 1174163.

— **Розвязали недіяльні товариства.** Як відомо, львівський воєвідський уряд розвязав сто кільканадцять товариств, які від довшого часу не виявили ніякої діяльности. Між розвязаними польськими та жидівськими товариствами находимо теж кілька українських, а саме: т-во гр.-кат. священиків „Єдність", укр. клюбове т-во „Громада", культурно-освітне т-во „Робітнича Громада", „Союз селянських спілок" і „Укр. т-во приятелів спорту".

— **Крaєва хроніка.** На залізничому дворці в Бережанах повісився у свому бюрі службовець Іван Кучерявий управитель залізничого відтинку. — Біля Заболотова переїхав потяг, що їхав зі Снятина до Коломиї, невідомого мужчину, що в останній хвилі розібрався до нага і кинувся на шини.

— **Французи цікавляться українськими справами.** В кінці грудня м. р. відбулися в Парижі, як повідомляє Офінор, річні збори французького Т-ва „Франс-Орієнт" (Франція-Схід), на якому проводить знаменитий письменник, академік Клявдій Бернар і яке віддавна займається українськими справами. Після складення звіту, в якому зазначено, що т-во впродовж року влаштувало три українські маніфестації, вибрано новий директорський комітет, що в його склад увійшли від туркестанців Чокай Бей, голова туркестанського національного центру, та від українців: проф. Шульгин і редактор Еремиїв. Опісля відбувся великий репрезентаційний концерт, в якому попису вались українські співаки та танцюристи. Товариство „Франс-Орієнт" грає поважну політичну ролю тому, що його почесним президентом є президент Франції.

— **Український хор у Франції.** Після довшої перерви, що тривала кілька років, українське музичне життя в Парижі починає віджити і робляться заходи, щоб заснувати Український Національний Хор, якого потреба відчувається вже багато років. Перед в цій справі веде, як повідомляє Офінор, т-во ім. О. Кошиця, яке вже заложило невеликий, але артистичний хор і старається його побільшити. Цю ініціятиву треба тільки привитати, бо хоча слава українського співу стоїть без порівнання вище всіх інших, ще з часів славної подорожі Української Капелі Кошиця, але в Парижі від давнього часу нема порядного українського хору і найліпші співаки співають по козацьких та російських хорах. Є надія, що цим разом українське громадянство у Франції зверне увагу на цю важну справу й українська пісня знову запанує в Парижі.



— **Українські колядки найкращі.** З нагоди латинських Різдвяних Свят повище французьке товариство „Огнище Миру", яке дбає про зближення молоді ріжних націй, влаштувало конкурс різдвяних пісень ріжних народів, в якому приняли участь і українці зі своїми колядками. Українці співали мужеським ансамблем під орудою А. Чехівського і, як слід було надіятись, публика признала їх першими із шости хорів, які брали участь у змаганні. Перед виступом українського хору молодий студент Юрко Еремиїв виголосив у французькій мові реферат, пояснюючий походження колядок та їх зміст. Виступ українців, як доносить Офінор, зробив таке гарне враження, що т-во „Огнище Миру" вжило заходів, щоби відкрити у себе українську секцію.

## З кіна.

**Кіно „КАСИНО": „АННА КАРЕНІНА".**

Бачили ми в німій фільмі за повістю Толстого Грету Гарбо з Джільбером. Тепер дістала Ґарбо нового партнера Фредеріка Марча, кращого до цієї ролі. Марч грає прегарно російського офіцира, визбувшись усіх рис американського кінового акторства. Зате Ґарбо, що має два-три глибокі моменти, не має у своїй грі характеристичних рис славянської жінки — метушливої, нервової, з наглими рішеннями, поривами та упадами. Побічні ролі підібрано вміло і дивлячись на фільму можемо мати хвилинами враження, що пригадуємо собі деякі розділи з Толстового оригіналу. Прегарно виведені збірні сцени: пиятства російських старшин, бали, жені. Ясно, що фільма може заступити повість тільки тим, що її не читали. Усі психольоґічні моменти зведені тут до поодиноких ситуацій. Американське виробництво не вміє цього робити інакше.

**Кіно „КОПЕРНИК": „ВЕСЕЛА РОЗВЕДЕНИЦЯ".**

Чисто французький сюжет перенесений на американський ґрунт: молода жінка, що хоче розвестися, мусить за радою адвоката погодитись на прилюдну сцену зради. Помагає до такої зради професіонал, якого замовляють на означений час і означене місце. Те, що замість нього приходить інший молодець — звичайний припадок, але в такій комедії — необхідний. З фільмою має це все мало спільного, хоч неодин сміється. Дійсна прикмета фільми — прегарні танці незрівняної пари танцюристів. Режисер свідомо призначив їм у фільмі таке велике місце. Забуваємо за дурну комедію, якби прийшли спеціяльно на балет.

## ‡ Посмертні згадки.

**о. Бернацький Василь**, парох Германова, винницького деканату, ювилат, помер дня 5. грудня 1935. на 81-му році життя і 52-му священства. В. Я. П.!

## Нові книжки й журнали.

**КНИЖКИ.**

**Проф. д-р Іван Огієнко: СКЛАДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.** Частина перша: Вступ до вивчення складні. 1936. Друкарня оо. Василіян у Жовкві. Стор. 196, ф. 16°.

**О. Подільський: ПІСНЯ ПІСЕНЬ** у вільних переспівах. Тернопіль 1935. Стор. 36, ф. 16°.

# ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

## Театри.

Театр „Заграва" під проводом В. Блавацького.

Журавно.

4. 1. „Ой Морозе Морозенку".
5. 1. „Мущина з минулим".
7. 1. „Ой не ходи Грицю" (нова постановка).
8. 1. „Земля" Стефаника".
9. 1. „Батурин".

**Великий Міський Театр.**

Субота, 4. 1. год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Неділя, 5. 1. год. 3.30 попол., ціни найнижчі „Авантюра в раю"; год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Понеділок, год. 3.30 попол., ціни найнижчі „Пасторалка"; год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Вівторок, 7. 1. год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

**Театр Ріжнородностей.**

Нечинний.

## Кіна.

АДРІЯ: „Останній отаман Апненків".
АПОЛЬО: „Лодик на фронті" з Динмею.
АТЛЯНТИК: „Кохаю всі жінки" з І. Кепурою.
ВАНДА: „Забавка", „Пані та шофер".
ҐРАЖИНА: „Епізод" із Павлею Веселі.
КАСІНО: „Анна Кареніна" з Ґретою Ґарбо.
КОЛІСЕЙ: „Молоді орли" та ревія.
КОПЕРНИК: „Весела розвідка" та Боксерський меч Макса Бера з Дж. Люїсом.
МАРУСЕНЬКА: „Напад на Конго".
МІРАЖ: „Не відходи від мене!" (Ель Бергнер.
МУЗА: „Ти ввесь мій світ".
ПАКС: „Королева Христина" з Ґретою Ґарбо.
ПАЛЯС: „Любовні маневри".
ПАН: Секвоя і додатки:
РАЙ: „Веселий ювилей Мікі Мавс".
СОНЦЕ: „Жовтий князь", ревія „Співання на рати".
СВІТ: „Веселий ювилей Мікі Мавс".
СТИЛЕВЕ: „Під гарячим небом Аргентини" і ревія.
ТЕНЧА: „Весела вдова" та Хор і балалайки.
ТОН: „Ти ввесь мій світ".
УТІХА: „Перли графині" та ревія.
ХИМЕРА: „Наше сонічко" (Шерлі Темпль).

## Закордонне радіо.

**Субота, 4. січня 1936.**

**Відень** (506,8) 16.15 Концерт цитристів, 17.30 Вчимся нар. пісень, 19.10 „Княжна долярів" оп. Лео Фаля, 22.10 Пісні й арії відсц. П. Вербер баритон, **Прага** (470,2) 11.05 Сальон. музика, 15.00 Концерт, 13.55 Оперетковi мельодії, 19.15 Пародія нар. пісень, 20.05 Добрі, давні часи — вес. радіомонтаж, **Париж** (1648) 16.00 Авд. для дітей, 17.00 Легка музика, 21.45 „Драгони з Віларсу" ком. опера Мелара. **Білгород** (437,3) 16.20 Нар. пісні, 18.30 Концерт, 19.30 Сербський вечір — нар. пісні, танки, мельодії, **Берлін** (356,7) 14.15 Фільм. і оп. мельодії, 16.00 Веселе пополудне, 18.15 „Над синім, гарним Дунаєм" муз. авд. на осн. Штравсів, **Кеніґсвустерґавзен** (1571) 12.00 Концерт, 14.00 Музика, 18.00 Нар. пісні й танки, **Кельн** (455,9) 11.30 Легка музика, 19.00 Тріо ф-моль Двожака, **Лайпціґ** (382,2) 16.16, 20.10, 22.30 Весела програма. **Мінхен** (405,4) 15.15 Пісні Р. Штравса, 18.20 Давня музика, 19.05 Камер. музика, 20.10 Дотепне слово та вес. музика, **Будапешт** (549,5) 12.05 Форт. рецітаць, 15.00 Військ. орх., 18.05 Саксофон, 18.55 Циг. музика, **Мілано** (221,1) 11.30 Легка музика, 13.20 Розв. концерт, 17.15 Танц. музика, 20.30 Концерт хору, 21.30 Неаполійські пісні, **Рим** (420,8) 17.15 Квартет цитристів, 20.30 „Іль матрімоніо сеґрето" (Таємне подружжя) оп. Чімарози.

**Неділя, 5. січня 1936**

**Відень** (506,8) 11.45 Орх. концерт, 12.55 Легка музика, 15.40 Камер. музика, 20.00 „Віденки" ком. Герм. Бара, 22.20 Форт. твори Ліста. **Братислава** (298,8) 18.10 Мадяр. форт. твори, **Прага** (470,2) 9.15 Гуситські коляди, 9.55 Сальон. квартет, 20.50 Концерт, **Париж** (1648) 12.00 Концерт, 18.00 Легка музика, 20.00 Спів, 21.45 „Пансіон д ля гон дежер" ком. Довая, **Білгород** (437,3) 13.15, 19.50 Нар. пісні, 18.30 Скрипка, **Берлін** (356,7) 9.30 Орг. музика, 14.15 Муз. дрібниці, 19.00 Музика я сумерку, **Кеніґсвустерґавзен** (1571) 9.00 Веселий поранок, 10.00 Хор, 11.30 Перли німецької нар. пісні, 20.00 Вагнерівський концерт, **Лайпціґ** (382,2) 21.00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 15.05 Солісти, 18.00 Вальт. Німан відіграє власні твори, 19.00 Нар. музика, **Будапешт** (549,5) 12.30 Концерт орх., 14.50 Легка музика, 17.00 Сучасна форт. музика, спів, 18.45 Циг. музика, 20.10 Оперетковi мельодії, **Мілано** (221,1) 13.10 Розв. концерт, 20.35 „Весна" оп. Оск. Штравса, **Рим** (420,8) 12.30 Солісти, 17.00 Симф. концерт.

## Львівське радіо.

**Субота, 4. січня 1936.**

6.30 Ранішня авдиція, 7.55 Трохи інформацій, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Концерт орх., 13.00 Концерт гармоністів, 13.25 Домашнє господарство, 13.30 Концерт бажань. 14.30 У Відні — з гр. пл., 15.00 Гумореска: Груба гра, 15.15 Польська морська торговля. 15.20 Біржа, 15.30 Секстет, 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Пісні в вик. Ол. Белякова в супр. форт., 16.30 Технічна скринька, 16.45 Вся Польща співає, 17.50 Місто Тинец, 18.00 Театр Уяви: авд. для дітей: Ключ до світа, 18.30 Огляд видань, 18.40 Сільва рерум, 18.45 Легка музика з гр. пл., 19.00 Освітня мобілізація на півд. зем лях, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Вечір коляд, 20.45 Веч. денник, 20.55 Із сучасної Польщі, 21.00 Новорічна авд., 21.30 Весела Сирена, 22.00 Легка муз. орх., 23.05 Прогулька по Европі — ретрансмісії із закорд. станцій.

**Неділя, 5. січня 1936.**

9.00 Ранішня авдиція, 9.15 Музика з гр. пл., 9.40 Ранішній денник, 10.00 Велика опера з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Театр. всячина, 12.15 Муз. поранок: у перерві ок. 13.00 „Вічна казка" Ст. Пшибишевського (фраґм.), 14.00 Виїмок із книжки Ю. Волошиновського „Було так", 14.20 Легка музика з гр. пл., 15.00 Хліборобська скринька, 15.15 Легка музика з гр. пл., 15.25 Огляд ринків ріжних продуктів, 15.38 Музика з гр. пл., 15.45 Вийти перед мікрофоном, 16.00 „Про лещетаря" для дітей, 16.15 Камер. концерт, 16.45 Коляди, 17.00 Канарки перед мікрофоном, 17.15 Співочі тузи з гр. пл., 17.40 „Фикері Чи вільний?", 18.00 Скрипковий рецітаь у супр. форт., 18.30 Театр Уяви: „Ювилят" (із Ст. Ярачем), 19.10 Спорт. вістки, 19.15 Реклям. концерт, 19.30 Стилізовані танки з гр. пл., 19.45 Літер. новини, 20.00 У музикальному домі — Вечір баляд, 20.45 Виїмки з творів Й. Пілсудського, 20.50 Веч. денник, 21.00 На веселій львівській хвилі, 21.30 Історія з кінця світа, 21.45, 21.46 Спорт. вістки; 22.00 Танк. музика.

## БІРЖА.

**Гроші.**

Долар у Львові у приватних оборотах 5.28—5.28 50.

Нім. марка 1·22—1·23, фр. франки 34·90—35·10, шв. франки 172.00—172·50, фунти стерлінги 26·00—26·15, австр. шілінги 98·00—100, чеські кор. 19.00—19.50, рум. леї 26 00—28.00, італ. ліри 34.00—36.00.

Золото: Доляри 8.98—9.01, Рублі 4.75—4·85, Фр. франки 34.00—35·00, Корони 36·20—36·80, Дукати 82.60—83.20; 1 грам золота 5.93.

Срібло: Корони 0.32, Рублі 1.40, Фльорени 0.80; 1 гр. срібла 7—8 сот.

**Збіже.**

| | Ціни льоко Львів від до |
|---|---|
| Ячмінь одн. | 13.00—13.25 |
| Ячмінь на живо | 12.50—12.75 |

Інші курси без змін.

**ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".**

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 3-го січня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

| | |
|---|---|
| 1 кг. масла десерового бльокового без опакування | 2·50 зол. |
| 1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням | 2.54·50 „ |
| 1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по | 2·60 „ |
| 1 л. молока від 28. XII. 1935 | 0·15 „ |
| 1 л. сметани | 0·75 „ |
| 1 к. яєць | 5·40 „ |

Тенденція на масло, сметану і яйця слаба, на молоко знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 6. І. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомисарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

| | |
|---|---|
| Молоді курки без остріг 1. кл. | 0·95 зол. |
| Курки з острогами 1. кл. | 0.85 „ |
| Товщені качки 1. кл. | 1.— „ |
| Товсті пантарки 1. кл. | 1.00 „ |

Приймає кури, качки, і пантарки в необмеженій кількости.

Птицю негодовану приймає по дешевшій ціні.

Купує вівсяну питльовану муку, просо, овес та ячмінь.

Приймає нових доставців.



## ОГОЛОШЕННЯ.

### КОНКУРС.

Філія „Сільського Господаря" в Підгайцях оголошує конкурс на **агронома,** в першу чергу **годівельника.**

Платня згідно з умовою. Посада вільна від 1. лютого 1936 р.

Подання вносити до 20. січня 1936 р. на руки голови Філії „С. Г." адв. Олекси Яворського в Підгайцях. 913



За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.